

Między centrum a peryferiami. Koncepcje teoretyczne Ludwika Ehrlicha na tle anglosaskiej nauki o stosunkach międzynarodowych w pierwszej połowie XX w.

STRESZCZENIE

Celem projektu jest porównanie koncepcji teoretycznych Ludwika Ehrlicha (1889-1968) z ideami anglosaskiej nauki o stosunkach międzynarodowych rozwijanymi od lat 10. do lat 60. XX w.

Na wstępnym etapie zostanie wprowadzona wspólna i przejrzysta terminologia oraz zostaną wybrane kategorie, które będą porównywane. Następnie będzie miała miejsce analiza najważniejszych anglosaskich teorii nauki o stosunkach międzynarodowych, które były rozwijane we wspomnianym czasie i które można dostrzec w pracach Prof. Ehrlicha. Kolejną częścią projektu jest odnalezienie pism Ludwika Ehrlicha i wyodrębnienie z nich teorii dotyczących stosunków międzynarodowych w badanym okresie. Wymagać będzie to przeprowadzenia kwerendy archiwalnej w Polsce, na Ukrainie oraz w Wielkiej Brytanii, a także w USA. Kwerendy są niezbędne, gdyż to w tych miejscach znajdują się dokumenty dotyczące życia i dorobku naukowego Prof. Ehrlicha, który pracował na uczelniach znajdujących się we Lwowie, Londynie, Berkeley oraz w biurze polskiego przedstawicielstwa w Nowym Jorku. Po przeprowadzeniu wspomnianych analizy i w oparciu o wybrane wcześniej kategorie, zostanie przeprowadzone porównanie, które wskaże cechy wspólne i rozbieżne w myśleniu o stosunkach międzynarodowych Ludwika Ehrlicha oraz badaczy z Wielkiej Brytanii oraz USA. Pozwoli ono także odpowiedzieć na pytanie o rolę kontekstu w jakim tworzy badacz i wpływu jaki ma to na treść jego koncepcji teoretycznych.

Badania tego typu zostały podjęte z powodu dwóch luk badawczych istniejących w literaturze przedmiotu. Po pierwsze, chociaż dość powszechnie Ludwik Ehrlich jest postrzegany jako czołowy polski badacz stosunków międzynarodowych w 1. połowie XX w., to wiedza o jego osiągnięciach jest ograniczona. M.in. wciąż nie ustalono pełnej listy jego publikacji, a w przypadku już znanych jego tekstów nie dokonano ich szczegółowej analizy pod kątem rekonstrukcji przyjętej przez tego badacza teorii stosunków międzynarodowych. Po drugie, dotychczasowe badania nad rozprzestrzenianiem się na świecie idei jakimi są teorie stosunków międzynarodowych skupiały się na wpływie zachodnioeuropejskich, w szczególności niemieckich, uczonych na rozwój nauki o stosunkach międzynarodowych w Stanach Zjednoczonych. Tylko w ograniczonym stopniu prowadzono analizy nad przemieszczaniem się idei z centrum ówczesnego systemu międzynarodowego (USA i Wielka Brytania) na jego półperyferia (Europa Środkowa i Wschodnia).

Projekt realizowany jest w oparciu o założenia intensywnie rozwijającej się po zimnej wojnie historiografii nauki o stosunkach międzynarodowych. Przyjmuje ona założenie, że teorie stosunków międzynarodowych mają w mniejszym stopniu charakter uniwersalistyczny, a bardziej są pochodną kontekstu społecznego, gospodarczego czy politycznego w jakim zostały stworzone. W projekcie przyjęto strategię badawczą porównawczych studiów przypadku (*comparative case study approach*) w oparciu o dwa oddzielne historyczne studia przypadku (koncepcje Prof. Ehrlicha oraz anglosaskie teorie stosunków międzynarodowych z 1. połowy XX w.). Dane pozyskiwane będą głównie w oparciu o jakościową analizę dokumentów z wykorzystaniem analizy tekstu i dyskursu.

Rezultaty przeprowadzonych badań na kilka sposobów przyczynią się do rozwoju nauki o stosunkach międzynarodowych: (1) po raz pierwszy zostanie dokonana rekonstrukcja, obecnie w niewielkim stopniu znanego, dorobku Ludwika Ehrlicha w zakresie teorii stosunków międzynarodowych; (2) idee wspomnianego badacza zostaną ukazane na tle rozwijających się równolegle koncepcji teoretycznych w anglosaskiej nauce o stosunkach międzynarodowych; (3) przeprowadzona analiza pozwoli na przykładzie Polski, Wielkiej Brytanii i USA ukazać jak idee, w tym przypadku teorie naukowe, krążyły między centrum a półperyferiami systemu międzynarodowego i jak zależały od specyficznego otoczenia badacza.